

**Előfizetési díj.**

Vidék postán vagy helyben házhoz hordva

|                |              |
|----------------|--------------|
| 1 évre         | 15 frt.      |
| 6 évre         | 8 „          |
| 12 évre        | 4 „          |
| 12 óra helyben | 1 frt 50 kr. |

Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

**Szerkesztői szállás:**  
Bel-királyutca 28-ik szám háva a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.

**ELOFIZETÉSI FELHÍVÁS**  
a  
**„KELET”**  
politikai és közgazdasági napilap  
575. ötödik évfolyamára.

**A „Kelet” előfizetési ára:**

|                |              |
|----------------|--------------|
| Egész évre     | 15 frt.      |
| Fél évre       | 8 „          |
| Negyed évre    | 4 „          |
| Eg óra helyben | 1 frt 50 kr. |

Egyes szám ára 7 kr.

megrendelések legcélszerűbben postai úlvánnyal alólírt könyvkereskedésébe küldendők.  
Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után iszteletpéldánnyal szolgálunk.

**Stein János**  
a „Kelet” kiadója.

## A helyzetéről.

### III.

Kolozsvár, 1875. febr. 17.

Helyzetünk nehéz s mi nem kevesebb baj, ismétlett lett. Bár csatlakoznánk, de meg agyunk győződve róla, hogy a pénzügyi kérdés a közbejött válság által nem tisztult és még sok minden baj jött hozzá. Hiszen Ghyczy pénzügyi javaslata messz kimagaslott minden elődei felett világosságban és lelkiismeretes őszinteséggel. A hét év alatt lappangva dúló nyavaly fel van fedezve, a gyógyszer elemeiben legismertette, a legközelebből tehetők teendők constátálva, hogy az állapottat vulkánulát legközelebből mindenki csupán kiadások apasztásától, az adók emelését s a meglevő kölcsön készlet részben alkalmazásától várhatja, mindez kétségtelen s hánétan valaki gyermekmeteg okoskodásunk azza kívánná neveltségessé tenni, hogy hiszen a fentebbi tényezők, mire oly nagyfontossághoz helyezünk, minden budgetnek abec-jét íszik, erre azt feleljük, hogy mi oka téha hogy minden budgetnek eme abe, de eyszersmind nélkülözhetetlen sarkpontja előbb hét budgetnek előterjesztésében egyszer is világosan kifejtve s mi több számokban ily tisztán kifejezve nem volt.

Az ország jövedelme fokozását célzó több intézkedések a jelen országgyűlés tár-

gyát ma nem képezhetik. Mi a parlamenti vitatkozás tárgyát teheti és valósággal teendi, nem egyéb, mint az, hogy az említett gyógyszerek miként alkalmaztassanak. Megálljon-e a miniszternek és miniszteriumnak betérjesztése, vagy annál valamivel több legyen a megtakarítás, kevesebb az adó-emelés, több a kölcsönnek alkalmazása, mi végeredményben mindössze csak pár millió különbséget tesz. És ime ezek miatt áll be a válság, nem csupán miniszteri, de pártválság, és miért, mert az országgyűlési többség a parlamenti Deakpárt, az aránylag csekély bajból sem képes kivonni az államnak hét éven át hordozott szerkerét; nem azért mintha szám és szellemi fölényben nem volna, de mert magában meg hasonlott, pártokra szakadtissem hogy jelen kormányát támogassa vagy ettől eltérő politikai meggyőződése érvényesítésére kebeléből má s férfiakat ültessen a kormányra, inkább azon megalázó lépésre határozza el magát, hogy egy más politikai párt közbevegítése által frissítse meg hanyatlásnak indult életneveit.

Ez nézetünk szerint egyszerű, hű képe a helyzetnek, mely elég rossz arra, hogy reményünket a világfolyás ama törvényére alapítsuk, miszerint az emberi dolgok igen gyakran a legrosszabbról szoktak megtérni megváltozott irányt venni.

Még nem lehetetlen, hogy közügyeink a pénzügyi egyensúly kiindulási pontjához, a jelenleg szönyegen álló budget egyszerű kérdéséhez fognak vissza vezetett, hogy az országgyűlési többség, a parlamenti Deakpárt elvégre is a 12-ik órában a tősgyökerez magyar kifejezés szerint annyira emberkedik (ermannen), miszerint a többségnek, melynek előnyeit hét éven át kedvtelven élvezte, kötelmet is teljesíteni fogja. Azonban történjek bármi, a híveknek, kik megszámllaltatván aligha kevesen nem találtnának, a híveknek, mondjuk kötelessége igen világos és egyszerű.

Mi, kik az emberiném s még inkább sok tekintetben elmaradt hazánk jóllétéért, egykori felvirágzását a mérsékelt, conserválva haladó eszmék valósulásától várjuk; kiknek ez politikai hitvallásunk, kiket e zászló alá minden mellékes aspiráció nélkül a tiszta meggyőződés gyűjtött, kik eszméink valóstására nemcsak mély meggyőződéssel, de férfias erőlylyel és munkás kitartással bírnak, a központon vagy a vidéken, a Sándor utcában vagy a törvényhatósági termekben Királyhágón innen és túl maradunk együtt, tömörülünk s ha csakugyan bebizonyulna, hogy ott a központon nincs közünk 20—30, mert hiszen magkövül ennyi is elég volna, kik egymásnak minden hátsó gondolat, minden mellékes érdek nélkül őszin-

Nem utaztam el, mellette maradtam, s azonnal orvost hívtam, egy nagyon jó orvost, ki azonban nem ismerte fel a baj komoly voltát. Ismerte atyám erős testszerkezetét, s nem gondoltam, hogy a betegségi roham hosszas tartamu legyen, vagy veszélyes jellemet ölthesen magára. De nem úgy történt. A baj ijesztő gyorsasággal nevedekett.

Atyám soha nem ismerte mi a keserűség, bánat. Életében egyetlen egyszer érzett mély rázkodtatást kedélye: ez ekkor volt, midőn neje vagyonát kezei közt tönkre menni látta. A hiányt csakhamar helyre pótolta; de most annál sokkal nagyobb, komolyabb veszteség érte őt.

Mint a való, a lényeg embere, nem tudott belenyugodni vagyonra elvesztésébe, melyet oly fáradságos úton szerzett. Halmi vágyott s meghalt. Borzasztó csapás volt ez anyámra nézve, ki mindig oly gyöngéden szeretett őt, s nagy keserűség nekem, ki nagyon ragaszkodtam hozzá, ki soha nem tapasztaltam tőle mást, mint elnéző jóságot, az ő heves, de jószívű modorában. Jenny kétségbe volt esve, s nagyon sokat sirt. Nem tudom, ha oly makacsul ragaszkodott-e most is azon gondolathoz, hogy őt ne tekintse, mint atyját, de nagyon őszintén fájlalta elhunytát, s oly mélyen érzett levertséget tanusított, mely szívünket, még közelébb hozta egymáshoz. Szegény anyám előtt igyekeztünk elrejtetni könnyeinket; ugyszólva titokban sirtunk, húgommal, s felfogadtuk egymásnak, hogy ezentul még jobban fogjuk szeretni egymást, miután elhagyott az, ki oly igen szeretett minket.

Midőn kissé lecsillapodtunk s képesekké váltunk ügyeink rendezéséhez látni, ki tűnt,

Az ÉRTÉKESB CÍKKEK DIJAZTATNAK.  
Kéziratok nem adatnak vissza.

te baráti kezeket nyujtanának, tegyük ezt mi a vidéken legalább ugyanannyin s azután mind többsen megfogjuk bizonyárlátni, hogy elhatározásunkat siker és minden esetre keblünk megnyugvása fogja követni.

Leplezetlenül tártuk fel igénytelen meggyőződésün ket. Hogy nyílt sisakkal lépünk siker a, több okok javalták. Elég komolynak tartjuk az időt arra, hogy ki mit mond szavaieért, nyíltan beálljon; helyesnek tartjuk, hogy ügyfeleink közül azon keveseknek, kik ezt a központon majdnem naponta teszik, a vidékről, bárha gyenge támogatással szolgáljunk.

A mondottakhoz még egy harmadik, nem kevésbé kötelező ok járult.

A tordamegyei Deakpárt választmánya azzal bizott meg, hogy midőn helyesnek tartjuk, ide Kolozsvárra egyetemes deakpárti gyűlést hívjunk össze. A tordamegyei deakpárti gyűlés felhívására a királyhágón innen még más törvényhatóságok deakpárti gyűléseitől a fennebbi értelemben a legmegtisztelőbb felhívást kaptuk. Helyesnek ítéltük tehát pártunk jelen komoly helyzetében meggyőződésünket leplezetlenül nyilvánítani, egyszermind a Királyhágón inneni tisztelt ügyfeleinket s a felszólító deakpárti gyűléseket megnyugtattatni az iránt, hogy mihielyt kívánatosnak tartjuk, nagyrabecsült bizalmuknak meg fogunk felelni.

Id. gr. Teleki Domokos.

— **A válságra** nézve a legújabb tudósításokat a következőkben foglaljuk össze: A tárgyalások Bécsben egyelőre véget értek és Budapestén folytatattatni fognak. Tisza meghivatásának csak annak constátálása képezte czélját, vajjon a két nagy magyar párt fusioja lehetséges-e? 16-án Tisza ő felsége előtt ki fejté ebbeli álláspontját s ezután azonnal elutazott. Bittó is a d. u. 4 órakor történt audientian arra kérte ő felségét, hogy Budapestre utazhassék, a mi annak kijelentése mellett engedtetett meg, hogy Bittó Budapestén is vezesse a szükséges tárgyalásokat, melyek ügyében ő felsége 18-án utazik le Budára. A fusio lehetősége fenforog: de ennek alapját teljesen kell biztosítani. A személyi kérdés addig épen séggel nem kerül szóba. Ha Bittó határozottan ki is jelenté, hogy a jövendő cabinetnek nem óhajttágja lenni, ő felsége a pártok közötti tárgyalásokra bizalmi férfianak tekinti. A hír, hogy Tisza a min. elnökségre aspirál, teljesen alaptalan.

Ő Felsége 16-án délben fél 1 órakor fogadta Tiszát.

Ez alatt megérkezett Bartal. Tisza és Szende délután visszautaztak Budapestre. Ő felsége a napokban fog leutazni.

hogy atyám valami háromszáz ezer franknyi vagyont gyűjtött össze; de milliommossá akarván lenni, vállalatokba fektette, s elveszté fáradsággal szerzett pénze közel két harmadát. Vagyunk megmaradt része állott, azon kis, félig városi, félig falusi lakból, melyet itt Pambel birtunk, s mely anyám sajátja volt, a pyreni hegység közt levő kis vendéglőből, néhány értékpapír szelvényből, s pár inkább vagy kevésbé biztos, kikölcsönzött összegből, a többiek közt volt egy Perez Antonionak előlegezett tekintélyes összegről szóló irat, mely nem látszék elég biztosítékot nyújtani. Szegény atyám, ki ismeretes volt becsületességéről, mindennemű kiegyenlítésű ügyben teljes bizalmat helyezett e Perezben, ki bennem semmikép sem keltett hajlamot magam iránt.

Valami húsz ezer frankról volt szó. Ez nekünk nem volt csekélység.

Midőn csilapadni láttam első fájdalommat, s helyet adni a lemondás és önmegadásnak, egy hittem kötelességem, a mennyire csak lehetséges rendbe hozni ügyeinket; határozott szándékom volt ezentul csak saját jövedelemre támaszkodni, mihielyt beléphetek a gyakorló orvosok sorába, s kis örökségünkkel reám a eső részt is anyám és húgom birtokában hagyni.

Minden elég gyorsan el volt intézve s rendezve, kivéve a Perez húsz ezer frankját, melynek kifizetéséért ügyvédileg felszólítottam őt, a nélkül, hogy világos és határozott feleletet kaptam volna tőle. Tudakozódásaink folytán kintűnt, hogy ez idő szerint Pambel-unban tartózkodik.

Utasításokat kértem ügyvédemtől, magamhoz vettem a szükséges iratokat s elutaztam Spanyolországba.

Bécs, febr. 16., d. u. 6 óra. A pénzügyi program, melyet Tisza kifejtett, azt is tartalmazza, hogy a keleti vasut prioritásából befolyó négy millió számba vétessék.

Tisza további nyilatkozatai ő felségére oly benyomást tettek, hogy elhatározta a tárgyalásokat Budapestén folytatni.

Személyes kérdések ő felsége előtt egyáltalában nem fordultak elő. Mint hírt, melynek nagyobb fontosságot nem tulajdonítható, említjük fel, hogy Bécsben egyelőre Szlávyt tekintik min. elnökü jelöltnek Tiszát belügyérnek, pénzügyérnek Lónyayt vagy Sennyeyt.

A „Közérdekből vesszük még a következő táviratokat:

Tisza hosszabb kihalgatáson volt ő felségénél, melynek végeztével ő felsége kijelenté Bittónak, hogy többi designált pártfőnök felhívása szükségtelen, a tárgyalások több eredményt fognak folytathatni Budapestén. Jól értesült körökben állítják, hogy Tisza semmi oly jelentést nem tett, melyből gyanítható lenne, hogy a miniszterelnökségre aspirál.

Bittó közvetítéséből siker várható. Ő felségének Bittó azt jelenté, hogy Tiszával folytatott értekezései alapján teljes reménye van a fusiohoz és ajánlá, hogy Tisza nézeteinek közvetlen előterjesztése végett fogadtassék ő felsége által.

Tisza határozottan kijelenté a király előtt, hogy a közjogi kérdéseket nem fogja bolygatni s a fenálló törvények keretében folytatja actióját. Tett concessiókat a pénzügyi kérdésekre nézve, kijelentvén egyttal, hogy most nagyobbmértvű adófelelést nem tart időszórúnak és kivitethetőnek. A tárgyalások Budapestén fognak folytatattatni Bittó által, kit ő felsége ismételve biztosított bizalmáról. A Budapestén folytatandó tárgyalások a két legnagyobb pártnak határozott program alapján való egyeztetéstől várható.

## Kolozsvár, febr. 18. 1875.

(B—n.) A végéhez közeledő országgyűlés alatt volt módunk tapasztalni, milyen károsan hatottak nemcsak a kormányzat különböző ágának vezetésére, hanem magokra a reformkérdések megérlelésére, sőt magának a nemzetnek fejlődésére is, az egymást érő miniszterium-és tárczaátlóztatás.

Az igen gyakori tárczaátlóztatásoknak természetes következtése az volt, hogy alig volt berendezve valamely miniszterium egy miniszter belátása szerint s már is egy új miniszter tetemes változtatásokat tett a kezelés módzatain.

A nélkül, hogy a bureaucratismuskann lennének szószólói, a nélkül, hogy minden miniszteriumot ugyanazon keretbe kívánnánk szorítani avagy csak a kezelési rendszerre nézve

A vágnak, viszontláthatni a valódi Manuelát, nem volt semmi része jelenlegi határozatomban.

A sors csapásai közben, melyek házunkat érték, csaknem meg is feledkeztem volt róla. Csak midőn már előttem állottak Pampelune tornyai, kezdtem valami ideges nyomást érezni szívem körül, mely egy éven át oly ismeretes volt előttem s most mint valami idült baj tért vissza ujból.

Mi ez, — szólék magamban, mintegy kigunyolva érzéseimet — van-e most szívem és időm, iskolás gyermekhez illő regényes gondolatoknak engedni át magamat?

De a szorongás mind nevedekett s végre szivdobogásba ment át, midőn szóbat biztosítván magamnak előbb egy kis vendéglőben, a város legnagyobb s legelőkelőbb szállodája felé tartottam, hová — mint értesültem — itt tartózkodása ideje alatt rendszeren szállni szokott don Perez de Panticosa.

Meglepett a különös mosoly, melylyel a cseléd feleletül kérdezősködésemmre, ez egyszerű szót kiejtő:

— Eltávozott!  
— Mióta?  
— Tizenöt napja.  
— Hosszas időre?  
— Nem tudatik!  
— Tudva van hol léte?  
— Egyedül isten és ő tudja.

Türelmet vesztve e rövidbe foglalt velős mondatok felett, a szálloda tulajdonosával kívántam értekezni; ez szelid kinézetű, derék embernek látszott, arczán gond és bánat nyoma ült, s egy nemével a félelemnek vizsgált engem.

## Hirdetési díjak:

Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 3 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakor hirdetéseknel külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

## Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22.) Haasenstet et Vogler (Wallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau

## Nyitléri cikkek

gármond sora után 25 kr. fizetendő.

## Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

is, mégis azt hisszük, hogy mindazoknak, kik nek a központi kormánytól ügyes-bajos dolgok van, mind magának a kormányának csak előnyére van, ha a kezelésre nézve is némi egyöntettség van a különböző miniszteriumoknál.

Igen természetes, hogy az egyes tárcza-változtatásoknál még károsabban hatnak az általános miniszteri válságok, mert ezek már mindig kisebb-nagyobb elvi változtatásokat is idéztek elő.

Igaz ugyan, hogy miután egész az újabb időig kormányképes párt csak a Deakpárt volt, az eddigi miniszteri válságokat lehetett volna csupa személyváltoztatásoknak is tekinteni; azonban a tapasztalat azt bizonyította be, hogy dacára ennek, minden miniszteri válság a parlamentben, sőt az országban is nagy rázkódást idézett elő.

Voltak és pedig életbe vágó kérdések, melyeket egyik miniszterium sürgősen elintézendőknek tartott, míg egy új miniszterium azokra nem fektetett nagyobb súlyt, sőt volt eset, a midőn az új miniszteriumok előde által már kezdeményezett javaslatot elejtette.

Mindezeknél károsabban hatott parlamentáris életünkre a pártoknak folytonos hullámzása. Ma egyik, holnap a másik párt szakadozott apróbb árnyalatokra s ennek következtében, a mit ma talán el lehetett volna intézni, pár nap múlva már nem volt elintézhető.

Igy történt azután az, hogy több igen üdvös kezdeményezés, sőt kész előmunkálatok, egyenesen az országgyűlés papírlomtárába vándoroltak.

Általában különösen az utóbbi időkben annyira nem volt határozott színe parlamentünknek, hogy a ki csak pár hétig nem kísérté figyelemmel a tanácskozásokat, csak el kelle bámulnia, a midőn deakpárti képviselőktől olvasott oly recriminációkkal teljes beszédeket, a melyeneket csak Csinsády és társai csak elmondani. Viszont a baloldal egyes szócsokai nem egyszer pengettek oly hurokat, melyeknek hangját a jobboldalon is szívesen meghallgatták.

A pártok s azok közlöneyi öngyengeségök érzetében az ily eseményeket a káröröm egy bizonyos nemével kísérték s hirdették, hogy az ellenpárt teljes dissolutioiban van.

Mintha bizony a fennebbi körjelek nem egy oly üdült betegséget jeleztek volna parlamentünknek, melyet meggyógyítani minden pártnak egyaránt érdekében áll és kötelessége, kivéden, ha volna egy oly párt, mely azt óhajtaná bebizonyítani, hogy nemzetünk a parlamentáris szabadság élvezhetésére nincs megérve.

Érezhették ezt azok, kik már több ízben sürgették a fusio és coalitio eszméjét. Azonban a talaj akkor még nem volt megérvé, mert a baloldal csak a napokban hagyott fel közjogi reservátiával s ennél fogva a többségben levő

— Perez Antonio! Ön Perez Antoniot keresi? Barátja ön neki?

— Teljeséggel nem, csak dolgom van vele.

— Ön nem találja őt többé itt... Elutazott! Tán tartozik önnek valamely pénzösszeggel?

— Ön azt látszik hinni, hogy ezentul sehol sem fogom őt féltálatni?

— Úgy van! Nekem is tartozik s elveszett pénznek tekintem azt.

— Tönkre van jutva tán Perez?

— Tönkre jutva ő? Perez Antonio a csempész? Oh nem. Megszökött, magával vité mindazoknak pénzt, kik ügyleti, vagy más összeköttetésben állottak vele.

— Tehát gazember? Gondoltam.

— Biztosíthatom önt, hogy a legaljasabb ember a föld kerekén. Összeszerzte minden vagyonát s alkalmasint valahol Amerikában fogja élvezni családáságát s gazságainak gyümölcsét.

— Nem volt vele egy fiatal hölgy... — Ön holgynek nevezi azt, kedvesét, azt a piszok Peppát?

— Csak egyedül vele volt itt?

— Most utoljára csak vele; leányát más-hol hagyta.

— Talán a zárdában?

— Oh minő gondolat: a zárdában?

— Azt hallottam volt, hogy itt nevedekett fel a zárdaszüzeknél.

— Az igaz is, úgy hiszem két évet töltött ott. Volt ott egy kis kalandja, egy kis ostobaságot követett el, egy este kiszökött egy fiatal katonatiszttal; szegény kicsike oly csinos volt s annyi üldözöttségnek volt kitéve! Apja megtudván a dolgot, felkereste s magával vitte őt, azt mondta más városban fogja elhelyezni.

(Folyt. köv.)

Deákpárt sem lehetett képes a coalitio alapfelteletit formulálni.

Volt tehát válság-fergeteg politikai lát-határunkon elég a nélkül, hogy a politikai légkör megtisztult volna.

Várhatjuk-e a jelenlegi válságok megoldá-a alkalmával, hogy parlamentáris életünk oly rányt vesz, melynek következtében az örökös válságoktól biztosítva leszünk, mi innen ja távolból meghatározni képesek nem lehetünk.

Azonban azt kedvező előjelnek tartjuk, hogy a mennyiben észlelni lehet, a multakon okulva, a pártok és egyesek magoktartása egymással szemben kevésbé merev, mint volt bármikor, hét éves parlamentáris életünk folyamata alatt.

Pénzügyi viszonyaink aggasztó helyzete az, a mi első sorban előidézte a jelenlegi válságot, s mi hisszük, hogy épen e kérdés fontossága fog többeket az ellenkező táborokból egyesített erővel való közreműködésre bírni.

Ghyczy már az évben 13 millió deficitet szeretne az általa ajánlott adóreformok következtében bejövő jövedelmekből fedezni, míg mások csekélyebb erőmegfeszítést ajánlanak, sőt vannak olyanok is, kik továbbra is merőben kölcsönök útján akarják fedezni a deficiteteket.

Ezek közt és Ghyczy közt igen nagy a különbség arra, hogy köztük a transactio lehetségesnek tartassék. De már nem oly nagy az eltérés Ghyczy és azok közt, kik magok is már ez évben új adó forrásokból kívánják a deficitnek legalább egy csekélyebb részét fedezni, s kik beismerték, hogy kormányzatunk teljes szervezése után is szükségünk lesz új jövedelem forrásokra.

Ennélfogva nem tartanók sem szükségesnek sem hasznosnak a Ghyczy kezéből kivenni a pénzügyi tárczát, már csak azért sem, mert semmi sem csökkentené hitelünket annyira, mint a pénzügyi politikába való ide amoda-kapkodás.

A reformkérdéseket illetőleg különösen a kormányzat különböző ágának miként leendő szervezésére nézve kell egyetértésre jutni az illető államférfiaknak és a pártoknak, s erre nézve constatálhatni véljük, hogy országszerte örömmel való üdvözölve Bittó miniszterelnök azon nyilatkozata, mely szerint kormányzatunk a parlamentarismus korlátain belül, decentralizálód.

Ha a kinevezendő miniszterium az említett tárgyakra nézve határozott programmal lép fel, nem kételkedünk, hogy a házban egy compact és állandó többség fogja támogatni, és az illető államférfiaknak és a pártoknak, s erre nézve constatálhatni véljük, hogy országszerte örömmel való üdvözölve Bittó miniszterelnök azon nyilatkozata, mely szerint kormányzatunk a parlamentarismus korlátain belül, decentralizálód.

Ha a kinevezendő miniszterium az említett tárgyakra nézve határozott programmal lép fel, nem kételkedünk, hogy a házban egy compact és állandó többség fogja támogatni, és az illető államférfiaknak és a pártoknak, s erre nézve constatálhatni véljük, hogy országszerte örömmel való üdvözölve Bittó miniszterelnök azon nyilatkozata, mely szerint kormányzatunk a parlamentarismus korlátain belül, decentralizálód.

Ha a kinevezendő miniszterium az említett tárgyakra nézve határozott programmal lép fel, nem kételkedünk, hogy a házban egy compact és állandó többség fogja támogatni, és az illető államférfiaknak és a pártoknak, s erre nézve constatálhatni véljük, hogy országszerte örömmel való üdvözölve Bittó miniszterelnök azon nyilatkozata, mely szerint kormányzatunk a parlamentarismus korlátain belül, decentralizálód.

## Ghyczy Kálmán

pénzügyminiszter beszéde a képviselőház f. hó 9-én tartott ülésén.

(Folytatás)

A szükség parancsolta más országokban is, hogy a köztvetett fogyasztási adók vétesse-nek főképen igénybe. Anglia a nagy háboruk idején 30 igyénány félé különböző fogyasztási adót hozott be, de midőn annyira emelkedtek ezen adók, hogy azokat ismét emelni akarták, már a jövedelmük nem emelkedett, akkor és pedig sokkal kisebb pénzügyi calamitás idején, mint nálunk van, behozta az általános jövedelmi adót. Ezen egyenes adó segélyével azután azon állapotba jutott, hogy megszüntette a köztvetett, a fogyasztási adóknak legnagyobb részét és az angol népnek jóléte, vagyonsodása ezen köztvetett adók megszüntetésétől datálódik leginkább. És nem áll az, a mit Simonyi Ernő képviselő ur mondott, hogy az általános jövedelmi adó 3 százaléknál nagyobb nem volt. 10 százalékkal hozott be és ezen magasságban tartott fen több év alatt és változott a mindenkor szükséghez képest 4, 5, 6, 2 és 3 százalék közt.

Egy azonban bizonyos és ebben egyetértetek az előttem szólottakkal s ez az, hogy nagyobb terheket huzamosabb ideig a nemzeti adóképesseg emelése nélkül, elviselni nem képes. De kimondja azt, hogy nem akarunk tenni semmit az adóképesseg emelésére? Kimondja azt, hogy nem követendő el mindna mi e cél-ra vezet?

De meg kell különböztetni két időszakot; az egyik a mostani, amelyben az államnak rögtön segélyre van szüksége, mely más uton nem állítható, mint az állam jövedelmeinek fokozásával s e rögtön segély előállítására nézve, nem lehet az adóképesseg emelésére várakozni, mert az állam addig is fentartandó, míg az adóképes-séget emelni lehet. (Helyeslés) a másik időszak az, melyben intézkedéseink már eszközölték az adóképesseg emelését és ebben terheket könnyebben is fogjuk viselni.

Még egy általános észrevételt vagyok bátor tenni. (Halljuk!) Több igen jeles férfiak ugy beszélték e házban az adóról, mint áldozatról, melyet leteszünk a haza oltárára. Hát az adós, ki hitelezőjének a kamatot és törlesztést fizeti, áldozatot hoz-e hitelezőjének? (Helyeslés jobbfelől.) Az adó nem áldozat, nem is jutalom, a mint azt egy képviselő ur említette, hanem a kötelesség teljesítése; (Helyeslés jobbfelől.) nélkülözhetetlen eszköz az állam élet fentartásának, mely mindannyiunk existenciájának alapja. (Helyeslés jobbfelől.)

Köteles viszonyszolgálat azon oltalomért, melylyel az állami intézmények életünk, vagyunkunk, családunk és általában mindannak biztosításáért és fentartásáért tartozunk, a mi becses előttünk. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Ha tekintélyes férfiak az ország színe előtt ugy beszélnék az adóról, mint áldozatról, nem kell-e tévedésbe jönni a közvéleménynek és akkor nem fog-e nem az áldozatkész-ség, hanem a kötelesség érzete kihálni a nemzetből? (Élénk helyeslés jobbfelől. Felkiáltások: Pihenjen!)

Előnk: Rövid időre felfüggesztem az ülést.

(10 percnyi szünet.)

Ghyczy Kálmán pénzügyminiszter. Némely képviselő urak által előadottakra is külön óhajtanék válaszolni. (Halljuk!) Azokra, a miket Móríc t. képviselő ur előterjesztett, megfelelt Széll Kálmán t. barátom, legyen szabad nekem azon válasza hivatkozni. Péchy Tamás t. barátom igen helyesen mondta, hogy a valuta rendezése nem fog oly simán menni, mint azt Móríc Pál képviselő ur magának képzei. Nagy summa ércpénzadósság kölcsönvételel fogja az igényelni, mert az államjegyek, állam-adósság, melyet csak ércpénzzel lehet beváltani, de abban már Péchy t. barátomnak nincs igazsága, hogy azért mert a valuta rendezése nehézséggel jár, schwindlich bankot akar felállítani, hogy állam jegyeket akar kibocsátani Magyarországon jótállása mellett. Eltekintve azon nehézségektől, melyekkel ily államjegyek kibocsátása jár, meg fogja nekem engedni a tisztelt barátom, hogy az államjegyek kibocsátása az államháztartás megzavarására, nem pedig rendezésére szokott vezetni: (Helyeslés jobbfelől.) és schwindlich bank és államháztartás rendezése egymás mellett nem férnek meg. (Helyeslés jobbfelől.)

Jogosnak, méltánosnak tartja t. barátom, hogy azon terhet, melyet a vasutkamatbiztosítás évenként ráuk hárít, mi megint háritunk által kölcsönök útján utódainkra. Eltekintve attól, hogy ahány adósságaink összegét, és az ezekért járó évi kamattérletekkel kiadásainkat folyton növelők, és hogy ez államháztartásunknak nem rendezését, hanem inkább újabb megterhelését vonná mag aután, én nem tartom sem jogosnak, sem méltánosnak, hogy e terheket utódainkra háritsunk át. Sok száz milliónyi adósságunk van már, melyek utódainkra mennek át, mert azoknak törlesztése épen az ő korukba eső években lesz legnagyobb. De különben is mi a kamatgarantia? Fizetése azon kamatnak és törlesztésnek, mely a vasutakra befektetett tüke után jár. Ezen kamat évenként fizetendő. Azon évekre eső fizetés, mely a mi korunkra esik, a mi osztályrészükhöz tartozik. Majd az utókor osztályrészét fogják képezni azok, a melyek az ő korára esnek; lesz nekik elég bőven, a mit fizesse nek.

Pécsy t. képvis. ur számításaimban egy tévedést fedezett fel, engedje meg, hogy én az ő tévedését, a mint tartozom vele, e helyen igazítsam. (Halljuk!)

Ő így okosodik: 1874. év december végével maradt a pénztárban 12.500.000 frt. Decemberben előre fizettetett pro januario 9.500.000 frt. Az államkölcsönből január elején meg volt még 32 millió, és 54 millió frt. A pénzügyi bizottság megállapodása szerint 25.590.000 frtot tesz az évi deficit, ezt lehu-zván az 54 millióból, nem 14 millió marad mint a pénzügyminiszter ur mondta, hanem marad 28 millió, és ennyi pénzünk levén, minek akarunk adóemelésről gondoskodni?

Ezen számítását a képviselő ur még egy másik számításával is igazolni kívánta. Azt mondja: 204 millió frtot tesz a pénzügyi bizottság számlítása szerint a rendes bevétel. A rendkívüli 5 milliót. A hitel és pénztármiveleti 9.154.000 frtot. Ez tesz összesen 218 milliót. Már most 12.500.000 frt cassaremanentia volt az év elején, 9.500.000 frt előrefizetés, 37 millió készpénz a kölcsönből s így az összes bevétel 272 millió. A pénzügyi bizottság által megállapított összes kiadás 243 millió, ezt lehu-zván a 272 millióból marad 28.500.000 frt.

Ezen tévedése t. barátomnak onnan ered, hogy ő két egészen ellentétes alapon készült számítások factorait egyíti össze. A pénzügyi bizottság számítását eként van, mint a t. képviselő ur maga legjobban tudni méltóztatik. Összetételük egy summába a pénzügyi bizottság által előirány-zott összes bevétel. Azon feltevésből indul ki, hogy ezen bevétel egész összegében be is fog folyni. A bevételből azután levonja a megállapított összes kiadást, és kijön a hiány összege. E bevételék közé a pénzügyi bizottság egyáltalában nem számítja a tavalyi cassaremanentia, leg-

alább a t. képviselő ur nem fog egy helyet sem méltatni a pénzügyi bizottság költségvetésében, hol a bevételék között a tavalyi cassaremanentia is előfordult volna. A számítás, melyet én tettem, más alapon nyukszik. En nem mertem bizni abban, hogy azon bevételék, melyeket a pénzügyi bizottság előirányzott, mind be fognak folyni, azért a kiadásokat ezen előzetes számításomban a pénzügyi bizottság javaslati szerint vettem ugyan fel, de a bevétel-ekre zsínórmértékül a tavalyi tényleges eredményt, mely a pénztárba befolyt, számítottam fel. E tényleges eredmény mintegy 14 millióval kisebb, mint azon előirányzat, melyet a bevétel-ekre nézve a pénzügyi bizottság teszi.

(Folyt. köv.)

## BELFÖLD.

D.-Szt.-Márton, febr. hó.

(Egy leányiskola alapítása. Tombola-bál)

Tisztelt szerkesztő ur!

Engedje meg, hogy társadalmi életünk napi eseményeiből, mint örömdetést itt felemlíthessem, miszerint Küküllőmegyének művelt szellemű női, egy szép és nemes cél kivételére egyesültek, és a mely nem kevesebb, mint itt helyt egy leányiskolának alapítása és fenn-tartása.

A kitűzött cél magasztalásra nem szorul, mert kivitelével e helység és vidékének egyik rég érzett hiányán lenne segítve, üdvö-zőljük tehát a nemes irányu kezdeményezést s reméljük, hogy kitartó munkásságuknak sikerülend azt mielőbb valósítani is, és e remé-nyünk annál biztosabb, mivel megmondható: „hogy annak, mit nők akarnak, teljesülni kell.“ E nemes ügy élén pedig oly „erős akaratú“ nők állanak, kiknek neve elkezdett munkájok sikere fölött minden kétkedést kizár, és talán nem fogjuk megsejteni szerénységüket, ha kimondjuk, hogy az ügyszó, melyet nemes közlükhöz méltó melegséggel karoltak fel: gróf Béli Ferenczné, Szilvássy Sándorné, öz. Fekete Lajosné, Pekri Istvánné, Pócsáné, Kispálné, Kinisyné, öz. Földvári Gáborné, Gerendi Istvánné, Fritsné, Vajnáne és sok mások, kiket mind elősorolni nem tudunk, hisszük, előbb több csatlakozni fog e megyének minden művelt nője s közreműködésével szíves örömet járuland a kitűzött szép cél valósításához.

E feltevéseinket nagyban igazolja, már azon bebizonyított részvétel, melyszert a terv-be yett leányiskola javára e hó 4-én rendezett tombolajátékra beérkezett nyeresémtárgyak nagy számát, az érdeklődő nők nemes verse-nye hozta egybe, kiknek áldozatkészségükért a nyilvános köszönet kifejezése mellett legyen becses névsora közölve.

Előzetesen azonban a tombolajáték és bál folyamáról meg kell jegyeznünk, hogy azok fányesen sikerültek, az ügy érdekében buzgolkodó s fenn megnevezett nők leleményessége kétszeres adózás alá vonta a közönséget, mennyi-lyen a beérkezett nyeresémtárgyakból csinos kiállítás rendezvén, reggeli 10 órától délutáni 4 óráig belépti jegyek mellett közmegegyezés-re bocsátott, Kapocsán Józsefné és Amberboi Anna kisasszonyt bívzán a jegyek szétosztásával, míg a terem egyik szögletébe csemege, italok és étkekkel rakott asztal mögé mint pinczérnőket a szelleműs Szilvássy Leona, és a bájos kis Baranyai Irma kisasszonyokat nyervén meg, a szépnem e választottainak sikerült asztalukat bükkörre alakítani, melybe a látogatók ösztönszerűleg vonattak be, honnan a menekülés útját természetesen csak a nyitott tárczák áldozata árrán lehetett felfedezni — esti négy órákor s látogatók véget értek, az ajtók bezárattak, de csak azért, hogy egy pár óra múlva azok, a termék fényes kivilágítása után ujra kinyíljanak s kezdetét vegye a tombola-játék, melynek kártyái elárusításával a fiatal özvegy Földváriné, valamint Kispál Sándorné kellemtük hatalmával buzgolkodtak. A játék érdekesítő és kedélyes folyamával két órai időt vett igénybe, mely után felzuggott a zene, és tánczkepes fiatalok, és nem fiatalok is jártak kivilágos viradtig.

Különb az est maradandó emléket a 272 frt. 22 ktsz. tisztá jövedelemmel hagyand maga után, mely összeg a célba vett leányis-kola alapjához csatoltatott.

A dícső szt.-mártoni leány-iskola javára február 4-én rendezett tombola-játékra követ-kezők küldöttek be nyeresémtárgyakat u. m.

Pekri Emma, egy szőnyeg, dolgozó kosár, egy tálcza, két kis tálcza, Baranyi Irma, asztalkendő szorító, egy erszény, egy könyvjegyző, Timár Károlyné, egy flacon hamutartó, bis-alma befőtt, meggy befőtt, bisalma sajt, egy tálcza, két kendő, két kép, Timár Czeozsila, egy bílőkosár asztalkendő-szorító, Nagy Eszter, egy sapka, varrópárna, egy kötény, Szilvássy Zerna, pamlagvános, gyümölcs-takaró, lámpa-tálcza, tűtartó, egy könyvjegyző, Ujfalvi Katinka, egy pamlagvános, egy tálcza, tűspárna, asztalkendő-szorító, Vajna Lajosné pamlagvános, Vita Sándorné virág-tartó, Ertséi Miklósné, fedeles pohár fedeles pohár, Tholnai Elekné, egy csukor-tartó, skatulya édesség, Gerendi Akos parfüm kosár, egy bomboszier, Gerendi

Miklósné egy pohár, skatulya édesség, skatulya édesség, kiállítás album, Gerendi Istvánné egy pohár, egy pohár, két virág állvány, socrates szobor, Sofocles szobor, Biásini Domokosné, befőttes-tál, befőttes-tál, porcelán csupor, B. Kemény Vilma, Chinali fatál 4. darab, Szilvássy Sándorné üveg karafin és pohár, B. Bornemisza Anna két ablak-párna, B. Bornemisza Józsefné pamlag-vános B. Bornemisza Máriszkó, gyümölcs szerviette, Marie Dörtler 3 gyümölcs serviette, Knöpfler Mariczki pamlag-vános, porcelán kosár, Szilvássy Sarolta henger-vános, egy tűs-párna, könyvjegyző, kötő-kosár, gyufatartó Potsa Józsefné, egy himzett bilét-kosár, egy óra-tartó, bilét-kosár, Potsa Pénel chinali tálcza, porcelán gyufatartó Potsa Paulina, kulcsartó, há-rász kendő, B. Radák Ádámné egy gyertyatartó, csukor tartó, egy pár mankette gomb, egy chinali tálcza, chinali porcellán-tárgyer dohánytartó, egy bicsok, 12. plajbász, B. Szentkereszti Anna hársz-nyakkendő, kis kosár, egy pohár, tűs-párna tűs-állvány, Laport Oskolája egy tűs-párna, egy könyvjegyző, egy könyvjegyző bilét-tartó, egy előruha, egy horgolt védruha, egy kötény, egy tálcza, brosch és fülbevaló, egy óv eszt, egy kis hal Dr. Felszeghy Jánosné, posztó por-tórló, gyöngy-tálcza 2. gy. gyertyatartó, disz fűszer tartó, Derzsi Jánosné levél-nyomató, csiga-tűtartó, Dr. Felszeghy Jánosné 2. drb virágtartó, Derzsi Leontin, porcellán szappan-tartó, fa-csukortartó, Miske Elekné tentatartó, gyufatartó-porcellán, Gr. Béli Ferenczné 1. varott párna, 1 baraczk-szappan, 1 stikkolt szalma-kosár, 1 pillangó-tűtartó, Földvári Gáborné, egy flávon-tűspárna, 2 drb. könyvjegyző, csemetgyűrtartó, óratartó, Gyárfás Katalin láb-vános, penna, törlő, tűs-párna, óratartó, gyümölcs-takaró, könyvjegyző, Földvári Gáborné, tűs-párna, Anben Fanny egy tű-párna, egy lámpa-tálcza, egy kulcs-tartó, Brenesán Sarolta, egy tűs-párna, egy lámpa-tálcza, Brenesán Gabriella egy lámpa-tálcza, Barsai Zsigmondné, egy porcellán szivar-hamutartó, egy bronz tűtartó, Gr. Béli Györgyné egy porcellán-bu-ba, egy párfümes-kosár, kötő-kosár, szalma-kosár, egy nyár és egy tavasz szobor, egy porcelán disznó, Kapocsán Józsefné, egy gyümölcsös kosár, Frits Rezsóné, egy pár férfi, pántofli 2 fekete kávé-s-findzsia, egy gyöngy-kosár, egy recze-kendő, egy selyem-erszény, Beregszászi nővérek, egy kőzi gipúr-csipek, egy kláris-kosár, egy porcellán hamutartó, Muzsnai Antonia, egy varott-szivatartó, Amberboy Mimi, egy hársz-zroza alaku tű-párna, hársz dolgozó-kesztyű, Amberboi Anna sajátkezűleg raj-zolt kép.

A dícső-szentmártoni leányiskola növen-dékeitől, egy szalma és szalagból készült fal-kosár, Amberboi Anna egy hársz nyakraváló, egy tűtől. — Koronka Lászlóné 8 darab há-rász nyakkendő 2 hársz kendő egy kék stik-kolt nyakkendő, egy gyapot munka-tartó, Szentpéteri Istvánné 1 hársz lámpatálcza, — Zéhán Lászlóné két varott asztalkendő-szorító, Kispál Lajosné 3 drb. roevio echt gyűrű, Kispál Sándorné 2 kis porcz. virágtartó, egy porcz. gyűrű-tartó egy porcz. vajtartó, — 2 porcz. hamutartó, — Fazakas Gyuláné, egy pár gyermek cipő, egy fali óra tartó, egy bombonice, Elekes Miklálné egy üveg dulcsáca Zeyk Lászlóné egy vizes üveg, egy üveg befőtt, Fekete Lajosné két üveg pohár, egy gyógy falikosár, Gyárfás Lászlóné egy óra-tartó 2 lámpa-tálcza, Donczky Dávidné 1 veres album, 1 csukor-szeleence, Kinizi Tinka egy fali kosár, Kinizi Ilona egy lámpa tárcza, Kinizi Zsusa egy tűpárna, Kinizi Ilona, egy recze munka-tartó-kosár. Kinizi Zsusa egy könyvjegyző, Kinizi Gizela, egy varrott jegyzőkönyv, egy hársz-kosár, egy bársony czérna-tartó, egy varrott thea-tartó, egy penna-tartó, egy papir-kosár, egy hársz óratartó, egy varrott gyufa-tartó, egy könyvjegyző, Földvári Gáborné porcelántál. Közegvári Gyuláné egy pár horgolt párna csup. Kolozsvári Józsefné lámpa alá tálcza, 1 virág-tartó, 1 pár gyertya-tartórá-való Tamási Etelka 1 Lámpa tálcza, 1 lámpa borító, 1 óra-tartó, Szigethy Rózsa, 1 óra-párna 1 fogvájó, 1 pár álruha, Hanez Erzi 1 könyvjegyző, 1 pár horgolt párna-csup, egy betét horgolva, 1 óra-tartó, 2 dalos-könyv, Molnár Juli 2 gyermek főkötő, 1 könyvjegyző, 1 csemetgyű-tálcza, Sallai Johanna 1 pár Strimfli, 1 álruha. — Bojtha Marie és Ilona 1 toll-tartó 2 kézi tárcza. Gr. Béli Ákosné 1 üveg befőtt Kőnczei Kálmánné, 1 virág-tartó, 1 szappan-tartó, 6 tángyer br. Bánffy Jánosné 1 dalos-könyv, virág-tartó, 1 tinta tartó, 1 ecritoir 1 flacon, br. Jozsika Cécia 1 óra-tartó Réti Kata dohány-tartó Gr. Bethlen Camillo 1 műcsarnoki sorjegy Horváth Jan-ka 1 pohár, Horváth Gyuláné gyufa-tartó, Ory Gabriella tálcza képekből, — tűs párna, — Tarnos Elekné egy doboz Csukorka.

r. l.

## Magyar lapok szemléje.

A „Közérdek“ szerint a válasz, melyet ő felsége adott, midőn a jelenlegi kabinet benyujt meg egy többség a parlamentben, azután és ebből a többségből megalakulhat egy új kabi-

net. Hogy e válasz a döntő körökben senygy értelmezettik, hogy a pártok fusioja előbb ny-leg és formailag is hajtassek végre, hogy képviselők előbb névszerint és számszerint cpor-tosuljanak ide, vagy oda — az bizonyos De a koronának, mielőtt valakit megbizna egy ka-binet létesítésével, tudnia kell, ki az az yén, a ki egy parlamentáris többségnek támata-sára számíthatna? és mik legyenek az üzél-jai és vágyai? Mit akar tenni, mit nem akar tenni? A koronának tudnia kell, melyek kik azon tényezők, melyek a parlamentáris kor-mányzatot lehetővé teszik? Szóval az uj kabi-net kinevezésének pozitív alapon kell rigin-dulnia, határozott irányban, a siker bírássá-gával. A korona nem compromittálhatja agát azzal, hogy mielőtt az eredményekre névnyisz-tában volna, kabinetalakítással bizzon me oly egyéneket, kik csak azután bizonyítand be, hogy sem kabinetjük, sem többségük. Probléma pedig az ily komoly dolgokkal nem szál. A koronán van ma, rendet csinálni a zavarán. A hazafias aggodalmat csak az csillapítand és nyugtathatja meg, hogy a korona teljese al-kotmányos, teljesen correct módon kívá a válságot megoldani.

A „Nemzeti Hirlap“ sajnálattal cista-tálja, hogy a magyar államférfiaknak Bécs, za-randokolása daczára a válságból való kiata-rkozás aligha következik be oly gyorsan, mint ezt az ország érdekében óhajtanák. Sőt e prez-den még az iránt is nem alaptalan kelyek merülnek fel, hogy vajjon sikerülni fog-e egyáltalában létrehozni a pártok egyesülését r-tesülése alapján a gyors megoldásnak e rob-lematikussá válásában Tisza Kálmán prev-több mint reservált, csaknem visszautasítuna-gatartásának Bittóval szemben igen nagy észre-van. Az uj kabinet alakítására vonatkozó szá-mélyi kérdések elintézése különben — mintall-ja — Budapestben fog megtörténni, s eze el-intézetést ő felségének leérkezése a magya fő-városba előzendő meg.

A „M. Ujság“ biztosítja a „P. Naót“, hogy nem született még meg az a Tisza Kál-mán, a ki képes lenne az alföld magyarságt, az ő nemzeti érdekről, az önálló függetle-haza elvtől elvonva, a közönséges táborba em-pészni át. Az alföld magyarsága nem jótál jogokra; tűrni s várni tud, de ősei emléke-z s hazájához hűten nem lesz soha. Haszlan az öröm a közönséges táborban. az önálló,üg-getlen haza zászlóját nem adja ki kezéből az alföld magyarságának zöme.

A „Reform“ szerint a király eljön Ida-dapestre, a további tárgyalások ott fognakoly-tattatni, s mi nyugodtak lehetünk, mert mi-nek meg kell történni, az meg fog történni, a válság így vagy úgy meg fog oldatni, s aztán kiki lássa, mit cselekszik. A válság meg fog oldatni így vagy úgy, azaz vagy uj minis-terium lesz, vagy marad a régi. Akár ez törté-nik, akár amaz, egy tény megmáltathat, a közjogi pártállások összeomlása, és e ténynem maradhat messze kiható következmények nél-kül. De van szerinte még egy másik tény, mely a válságtól független, s ez — a deficit! Ott van az a budgetben így is ugys, s a mi on-nét a valóságban ki nem írják addig vság-gal vagy a nélkül, Magyarország kormányának felelték meg feladatuknak, s az ország politikai állapota nyílt kérdés marad.

A „Pesti Napló“ ugy találja, hogy bé-csi tárgyalásoknak célja az volt, hogy a natio-lehetőségek, módokait előlegesen megbeszesse-senek. Ez megtörtént, s a helyzet ezzel lyegesen tisztázott. Minden tény arra utat, hogy a kiegyezés nem lehetetlen. A befizetés azonban beláthatatlan. Eddig a kérdés a je-delem, Bittó és Tisza között forgott; mit a pártok, illetőleg ezek kiválóbb férfiai is aco-tióba lépnek, a mi az eljárás nagyon byo-lodottá teszi. A dolog természeténél fogv ez azonban alig történhetik másképp.

Az oly gyökeres átváltozás, összes poli-kai helyzetünknek más alapokra fektetése, minő most tervben van, meg is érden a hosszas munkát s a reá fordított díjt. A gondolat, hogy a magyar pártok nagy többsé-egyesüljön, 1869 óta foglalkoztatja a köz-e-ményt. E gondolat valóistítása megkísértet 1872-ben, komoly kísérlet történt erre, Fe-kenben s most a korona előtt tett fejlesztése gondolat valóistításának lehetőségét constaal-ta. Az első lépés megtéetett és pedig sikerre a további lépések sikerében van oka és gya-bizni.

## Pár szó

az erdélyi részekben követendő birtokrendés és tagosítási eljárást illető s a gazdasági érde-sület által a képviselő ház február 6-ik ülése-ben benyújtott törvényjavaslata.

Helyesnek és célszerűnek látom, ho a mérnökök megszorítva legyenek, s ne legyen egy tagosítás sorsa a mérnök önkényére bízva, mit az illető törvényszékek eddig is gyor-sítottak, s a hanyagokat megfeddették vagy büntették; de hogy teljesen minden me-gkizárva legyen, képtelenségnek tartom, mit ezek bevehetőségét vagy elutasítását az törvényszékekre kellene ruházni, s nem mé-

lapított.

Az E. S. a szabályozási tervnek az eredeti térképre való feltételét is megengedi sürgősebben. Midőn a mérnök átmásolást teszi, legyenek azok bármennyű, azokat mindig az erdélyi térképhez kelljefti, mint egyedüli alapon, tehát a szabályozási tervet is azon készítve, minden egyes tá az azon, ironnal ki kell, hogy jelöltessek, miv. így lehet csak egy az új tagokat előtűntet és a felosztásra nézve későbbre is hiteles onányúl szolgáló színezett térképet róla másolni; de hogy azokat a vonalokat bármilyen tával kihúzzák, vagy bár minemű színezést tnyek a művelési ágakra való tekintettel is helytelennek találom, mivel az eredeti térképen gyakran szolgál még később is egyes peklekben alapul nem szabad tehát annak tisztaságát — értelhetőségét semmivel sem zavarni. Külben is ennek czélyszerűtlenségét a mgs. erdélyi jr. tábla már régebb belátván, az eredeti térkép az új birtok állomások bár minemű szín tintával való kijelölését betiltotta.

Az rendeli e s. továbbá, hogy a részletes kidolgozott szabályozási tervre a helyszínén egy alkalmas helyr közzsemlekre tegyék ki, hogy kifogásait mindenki megtehesse és azilyenmű ellenvetéseket a kiküldött bírór vegye jegyzőkönyvre. Ezts szükségfeleltetnek tartom, szükségfeleltetnek artom pedig azért, mert az általános tervjaraat tárgyalásánál s készítésénél különösen a nyobb birtokokat illetőleg, oly szabatosan leet körülírni hogy majdnem a végpontokat is leebb nagyobb pontossággal meglehet határozni; a kisebbek és a volt urbéreszek tagjait illeleg, megint oly alapelveket lehet fölállítani, melyek a mérnök kezét, a részletek beosztásán megkötösek.

Kölnben is hiában teszszük ki a térképet közmejlére, mert a nagyobb birtokosok, kiknek gjuk már az előleges tervjavaslat tárgyalásair eléggé körül volt írva, teljes tudással bínak tagjuk mikénti kiszakításáról; a kisebb — különösen a volt urbéres birtokosok pedig, kiknek legnagyobb része még az ábracsa és ismeri, miként ítelheti meg a térképről: egy birtoka czélszerűen van-e kijelölve? vagy nem? hogy a szükséges ellenvetéseket (föszlámlásokat) megtegye, mindaddig, míg a trmészetben nem látja; ha pedig helyesnek ylatkoztatja s maga részéről elfogadja, a későbbin észrevehető hiányokért is a föllebbezésétől lesz zárva.

Ert tehát czélyszerűbb lenne, mint eddig is szokásán volt, az általános tervjavaslat tárgyalásán minden lehető körülményekre kiterjeszkedni ezeknek alapjául, ha a részletes szabályozási tervet a működő mérnök elkészítette a kihátásra a kiküldött bírót által bevezetett, áhásítását lehető gyorsan teljesíteni s arról a illető kir. törvényszékhez jelentést tegyen.

A törvényszék a kiküldött bírót a hitelesítő mérnök közreműködése mellett jogosította, hogy mindazon felszólalásokat, melyek ugyanez alkalommal végzend a hitelesítő ésbirtoka adással tétetnek, vizsgálja meg: h y az azok az előleges tárgyalási jegyzőkönyvekkel összhangzó-e? s gazdasági szempontból irnak-e alappal?

Ha a felszólalásokat bevehetőknek és alaposnak találja, jogosult legyen, azokat a célzatosulmány — lehetőség és a felszólalási szempontból tekintve s ha a felszólalásom bármily csekély figyelemben részesítették, eléggé jutalmazva lennék.

Végül még azon indítványt vagyok bátor kockáztatni, mi hihetőleg nem annyira a törv. hozás, mint az erd. kir. ítélő tábla körébe tartozik, t. i.

mivel törvényesen megállapított minták a tagosítási mérnöki munkálatokra nézve teljesen a földkönyv — birtokívek és combinatoriumot illetőleg nem léteznek, miért is minden tagosító mérnök saját belátása s kedve szerint készíti azokat a akár hányszor oly kevés kontrollal, hogy a szakértői vizsgálónak is alig sikerül ellenőrizni s némely munkánál úgy a bírónak, mint a hitelesítő szakértőnek előleges tanulmányozásra van szüksége; igen célszerű lenne, ha: a méltóságos királyi ítélő tábla az ország különböző részeiben egy enquette bizottságot hívna össze, mely egy táblai bíró előnököse által minden a tagosítást illető mérnöki munkálatokra nézve mintákat állítva föl, melynek megtartására minden tagosító mérnök szorosan kötelezve legyen.

Egy tagosító mérnök.

**Az erdélyi birtokrendezés.**

**Emlékirat,**

az 1872-ik évi május 6-án 20,846. szám alatt „a birtokrendezési eljárás iránt az erdélyi részekben” kiadott igazságügyi miniszteri rendelet tárgyában, kapcsolatban az erdélyi birtokrendezési ügyekre vonatkozó némely általános észrevételekkel.

(Elfogadatot az erdélyi képviselőknek 1875. febr. 7-én tartott értekezletén.)

(Folytatás.)

(Vége)

IX.

Miután az 1871. évi 53-ik t. cz. 80. §-nak határozottan kifejezett célja az 1868. évi október 12-én kelt igazságügyminiszteri utasítás s fentartása és csak azon pontjainak megváltoztatása volt, melyek a fennirt törvénnyel ellenkezők volnának, miután ezen rövid emlékirat a fennálló birtokrendezési eljárásnak javítására, illetőleg némely hiányainak pótlásaira szorítkozik, melyek a törvénnyel nem csak nem ellenkezők, hanem éppen azok követelményeinek tekinthetők teljes bizalommal nézünk elébe annak, hogy az igazságügyminiszter urnem fogja elutasítani magától az alkalmat, hogy a törvényhozástól nyert felhatalmazásalfolytat, melynek célja éppen a szükséges módosítások könnyebb eszközölése volt, egy az előbbi kiányait pótló rendelet útján az erdélyi birtokviszcnyok ohajtott rendezhetése érdekében mindazon szükséges intézkedéseket megtegye, melyek az országgyűlés egyéb sürgős teendői miatt törvényhozáson egyhamar nem lennének eszközölhetők; és méltán remélhető, hogy az igazságügyminiszter urn felhasználja azon tapasztalatot, hogy az 1872. május 6-án kelt utasítás a birtokszabályozást a legtöbb esetben merőben lehetlennette, az ország egy jelentékeny része földmívelési iparának fejlődését nem fogja azon utasítás hátrányos szabályainak tovább is fenntartása által gátolni.

Azon körülmény által, hogy a szükséges módosítások gyors eszközölése kívánatos, ez pedig a törvényhozás mostani elfoglaltsága mellett egy új törvényhozatala után kellő gyorsasággal alig volna eszközölhető, szolgáljon igazolásra annak, hogy ezen emlékirat azon korlátozást közt van tartva, hogy az új eljárás szabályokat, melyek sem az 1868. évi utasításban sem az 1871. évi 53. törv. cikkben nem foglaltatnak, alkalmazni nem kívánt.

Azonban nem tehetjük, hogy a kormány kiváló figyelmébe ne ajánljuk az erdélyi gazdasági egyesület igazgató választmánya által a képviselőházhoz a napokban intézett azon kérvényt, mely mellett a mostani birtokrendezési változtatás céljából, elfogadás végett egy törvényjavaslat terjesztetett be, mely törvényjavaslat főbb elveiben az általunk a fennebbiekben jelzett irányt követi, és több oly lényeges javításokat is tartalmaz, melyek egy új törvényalkotásánál célszerűen lennének alkalmazhatók.

Miután a baj orvoslásának leggyorsabb módját és helyes irányát a fennebbiekben röviden vázoltuk, kifejezni kívánjuk még általánossággban azt, miszerint szükségesnek tartjuk hogy a kormány és törvényhozás a birtokviszonyok rendezését országszerte s különösen a erdélyi részekben tüzetes munkássága és a gyökeres reform tárgyává tegye, és pedig nemcsak az alaki, de az anyagi törvények tekintetében is.

Nem lehet senkinek kétsége abban, hogy azon körülmény, miszerint udvartelkek, bérföldek önk

haszonbér, örökber címén ezer meg ezer telek tulajdonjoga van ilya alatt a nélkül, hogy a fennálló urbéri és polgári törvényekben az ily megszokott tulajdon criteriumai tisztán meghatározva, a föld és haszonbér tulajdonos jogai és kötelességei a különböző árnyalatokban felmerülő viszonyokhoz képest megállapítsa a haszonbértelek megválthatósága helyesen körülírva lennének.

Az ily bizonytalan viszonyok csökkentik az ily telek értékét s nemzetgazdasági szempontból felette károsak, de igazságtalanságot is eredményeznek, mert az adózás terhe elviselhetetlenül súlyosodik az ily telek tulajdonosaira, kik az ily körülírt, a valódi értékhez képest keveset jövedelmező és egy állandósított peres állapot költségével terhelt birtok után oly mérvben kötelesek adózni, mint mások a teljes mérvben jövedelmező telek után.

Továbbá a törvényhozásnak és a kezdeményező helyzetnél fogva legbiztosabban gyakorló kormányának azon addig csak nem egészen mellőzött szempontot kell magáévé tenni, hogy a mostani bizonytalan viszonyok nemcsak a jogi, hanem a nemzetgazdasági érdekeknek is felelősséggel és lehető előmozdításával szabályoztassanak.

Ily cél elérhetésére általában szükségesnek mutatkozik, hogy e tekintetben a kezdeményezést úgy az anyagi mint az alaki törvények reformálásánál az igazság és földművelésügyi minisztériumok együtt vegyék kezökbe és vigyék keresztül, mert ha áll is az, hogy jogi vitás kérdések eldöntésénél a bírósági közbejövétel elkerülhetlen, másfelől kétségtelen az is, hogy a birtokszabályozási műveletek a megengedhetőség kérdésén túl egyedül a felekre célszerűbb gazdálkodás szempontjából bírálandó meg, melyeknek helyes felfogására az egyedül a jogi tanulmányokra alapított bírói qualificatio kellő biztosítékot nem nyújt.

Állami merjük, hogy nem csak gyorsasági, hanem célzetszerűségi szempontból is kívánatosnak mutatkozik, hogy a birtokszabályozások, nem a bíróságok, hanem a gazdaszatban szakértő és törvényűndi tagokból is törvényhatóságokként felállítandó és egy főországos bizottság felügyelete alá helyezendő bizottságok által vitessenek keresztül, a mint az újabb időben Poroszországban bámulatos sikerrel eszközöltetik.

Ily intézkedés lehetővé tenné azt, hogy a birtokszabályozások, a tagosítást is oda érte, hivatalból vitessenek keresztül, mindenütt, hol az a célszerűbb gazdálkodásra és a föld értékének és jövedelmének fokozására vezetne, a mint ez most egyedül az erdő és legelő szabályozások tekintetében történik; ez tenné lehetővé azt is, hogy a tagosítások alkalmazásával nemcsak a dűlőkre vezető utak, itatói, fűrészt helyek célszerűen jelöltesse ki, de megkészítetessék és fenntartásuk jövőre is biztosítottassék s a birtokszabályozásokkal együtt a folyók és patakok szabályozása s ösztönzésre is alkalmazása tervszerűen elintéztessék.

Állami háttartásunk igényei az európai gazdagabb államokéhoz képest vannak felfokozva, míg a pénzbeli tőke általános hiányában egyedül a földbirtok képezi nem csak az egyes polgárok megélhetésének, hanem a nemzet és állam lételének talapatát, s mindemellett vannak az országnak vidékei, hol a birtokviszonyok rendezetlensége miatt a gazdaszat egészen primitív módon üzetik, s e miatt nemcsak a külföldek, hanem az ország többi vidékeivel viszonyitva folyvást hanyatlak.

Az 1871. év elején Erdélynek a királyföldön kívül 1775-re menő helységeiben csak 81 tagosítás volt keresztültve és pedig ezek sem a legnagyobb célzetszerűséggel; ugyanakkor folyamatosan volt a tagosítás csak százharmincet községekben, melyek közül 86-ban a megengedhetőség kérdése még nem volt eldöntve, és ezek kivált az 1872. évi május 6-án kelt miniszteri rendelet miatt most is majd mind folyamatosan vannak, vagy is inkább megakadtak; ugyanakkor volt 1428 oly helység, hol az erdő és legelőszabályozás hivatalból is keresztül viendő lenne és e szám az utóbbi években aligha apadtott.

E számoknak bárkit meg kell győzni arról, hogy az ottani állapotok gyökeres orvoslást kívánnak, mert ily gazdaszati viszonyok közt az állam e jelentékeny részének hanyatlani kell és az egyes tagok sinylődése az államtest életét veszélyezteti.

A fennebbi észnieteket avval zárjuk be, hogy: ha Magyarország kormányának és országgyűlésének szükségesnek kelle tartania más államok példájára az állandó kataszter létesítésére törvényt hozni és az által a földbirtoknak a mostaninál egyenlőbb, de egyszerű mind az állam szükségéhez képest biztosabb megadózthatatását eszközölni: követnie kell más államok példáját a részben is, hogy a gazdaszat emelésére tegyen meg az állam mindent, mi tőle kitelik és hártasa el, vagy legalább ne szaporítsa az elvárható akadályokat, mert ha az ország egyes részeiben a birtokviszonyok tekintetében oly állapotok tartanak fenn, mint most az erdélyiek, az előhaladás a gazdaszat terén lehetlenség s a nemzetgazdaszati hanyatlás bizonyos.

A „KELET“ magán-távirata.

Feladatott Buda-Pesten febr. 18. 10. ó. 40 p. d. e.  
Érkezett, febr. 18 11. ó. 30 p. d. e.

**Tisza K. tagnap délelőtt szed-**  
**mos balközépi látogatását fogad-**  
**ta el; később a klubban jelent-**  
**meg, hol éljenekkel üdvözölték;**  
**utja eredményéről még nem nyi-**  
**latkozott. Bittó legközelebb az**  
**összes pártárnyalatok minden**  
**vezérét értekezletre hívja meg,**  
**s a hallott érzeteket a királynak**  
**előadandja. Az alkudozások a jö-**  
**vő hét vége előtt aligha befejez-**  
**tetnek.**

# NAPI HIREK.

**Kolozsvár, febr. 18. 1875.**

— **A heiybeli** képviselő választókat összeíró bizottság befejezte működését. Összeírva volt 2372 választó, kik közül, részint adó be nem fizetés, részint a qualificatio elégtelensége miatt kimaradt 803, maradt tehát jogosított választó 1569. A fentebbi adatok szerint egy választókerületre esik 734 választó. A választó kerületek kijelölése a folyó hó 19-én tartandó városi bizottság gyűlésén fog megtörténni.

— **A városi** rendőrbírói állásra Markó Ede, Incze József és Moldován Gergely vannak kijelölve. Örvendeni fogunk, ha a választás oly egyénre esik, hogy e fontos állással összefüggő ügyek szakavatott kézbe lesznek látva. Tudomásunk szerint ilyen egyén volna Markó Ede ur, kinek számos évi, e téren folytatott működése elég biztosítékot látszik nyújtani arra, hogy a fontos állásnak teljesen megfeleljen.

— **A helybeli** „Első díszes temetkezési egyesület” dícséretre méltó ajánlatot tesz, midőn a 22 frttól 400 frtig terjedő megrendeléseknél a díj 3 %-át a „kolozsvári munkaképteleneket segélyező nyomdász egyesület” javára ajánlja föl. Ez elismerésre méltó nemes ajánlat céljából ajánljuk a nevezett egyesület, a t. közönség pártfogásába.

— **Tegnap szerdán** ismét tisztai koszoru estély volt a Pannonia termében s a bőjten is hetenként meg fog tartatni. A tegnapi estélyen az eddignél jóval kevesebb számmal jelent meg a közönség, de jövőre az eddigieknél is nagyobb részvételre lévén kilátás, a jövő szerdán kezdve az estélyek a városi vigadóban fognak megtartatni.

— **A kolozsmegyei** megürrült alispáni székre eddigelő a következő jelölteket halottuk említtetni: Deési Sándor, Lészai Ferencz, Gyarmathy Miklós. Annai méltó jelölt e tisztre, hogy a méltók közül a legméltóbbat kiválasztani bizonyára gondjába fog kerülni a közgyűlésnek.

— **A városi** bizottság pénteken folyó február hó 19-én d. n. 3 órakor a városház szokott termében tartandó közgyűlésének tárgyai: 1., Szentesített országos törvények bejelentése. 2., Az országgyűlési képviselő-választásokra a városnak törvény értelmében két választó kerületbe osztása. 3., Választás a rendőrbíró és állatorvos betöltendő állomásaikra, választmányi kijelölés nyomán. Jelöltek a rendőrbíróságra: 1-ső Incze József, 2-ik Moldován Gergely, 3-ik Markó Ede; az állatorvosi állomásra: 1-ső Horváth Eándor, 2-ik Sárosi Pál, 3-ik Paulikovich Rezső. 4., A városház kiépítés, redoute és közbághid építések ügyében szakosztályi javaslat. Kolozsvárt, február 17-én 1875.

— **A fehér zászló.** Nagy-sinki tudósítás szerint az ottani hivatalos épületről pár nap óta fehér zászló leng. A világra szülő esemény abban leli alapját, mert nincs egyetlen fogoly is az épületben, a mely eset egyetlen az épület fenállása óta. E tény inkább ajánlja az ottani m. kir. járásbírósgót és vizsgáló bírót, mint a vidékbeli jó madarakat, kik bizonyára nem a lelkiismeret furdalása, hanem az alkalom hiánya s a nagy hó miatt beállott közlekedési nehézségek következtében kénytelenek közlenetlni foglalkozásuk üzésében.

— **A fennebbi hírrel** kapcsolatban megemlítjük, hogy Nagy-Enyeden egész más világ van, a mennyiben mintegy 300, kisebb, nagyobb rablás miatt befogott mákvirág ül a hűvösön 99 fegyverzett hajdu argusi őrzete alatt. E hó 6 és 7-ke közti éjjel újabb rablások történtek, melyekről a rendőrség azonnal értesítve lett s remélhető, hogy a betörések és rablások hősei rövid időn hurokra kerülnek.

— **Gr. Lázár Kálmán,** a korán elhunyt jeles tehetség fölött, a magyar tudományos akademia közélebbi ülésében Xantus János fog emlékeződet tartani.

— **Zuboviosot** fölülmulták, azaz csak fölülmulják, ha orosz tisztok megnyerik azt a nagyszerű fogadást, melyről a Gaulois tesz említést. Többen fogadtak ugyanis, hogy [huszon]egy nap alatt Szent-Pétervárról Bécsbe lovalognak azon feltételek mellett, mint Zubovics lovagolt, t. i. málha nélkül. A fogadás meg-

nyerése annyira sem valószínű, mint Zinbóvicsé volt. Az orosz tszisek egyedüli előnye, hogy jó ismerik az utat, mely Bécs felé vezet.

— **Ödý Lehel**, a buda-pesti nemzeti színház jeles baritonistája előfizetési felhívást bocsátott ki „Az életből és a színpadról” című két kötetes munkára. A munka ápril végéig bizonyosan megjelenik. Előfizetési ár: fizetve 2 frt. diszkontésben 3 frt 50 kr. Gyűjtők minden 10 példány után tszisztelet-példányt kapnak. Előfizetési pénzek fenntartás (Buda-pest, kerepesi ut, Bazár épület, 2 em. 14. sz.) küldendők.

— **Dumas Sándor** fõlvétele és székfoglalója a francia akadémiaiban folyó hó 11-én történt meg. A székfoglaló az új tag elődje emlékének volt szentelve. Dumas e székfoglalóban némi párhuzamot tesz elődje Lebrun és Schiller között a többi fõlénjét elismeri az érényes Lebrun mellett. Igazolja egyenkint továbba azon modort, melyek újabb szindarabjaiban jutottak érényre s habár nem mondja el ujalog is, hogy minõ véleménynyel van õ a színpad hivatását illetõleg, de már régebben nyilvánított és gyakran megtámadott nézetének igazolására hivatkozik Moliere, Schakespere műveire, melyek habár többen helyen nem ifju leányoknak valók, de szerinte a társadalmi baj, erkõlsi súlydetség orvoslására vannak hivatva. Õ sem egyéb czélbõl írta újabb szindarabjait, habár az ifju leányok nem is nézhetik meg azt, de nem is tartja õ szûkségesnek ezek színházba járását.

— **III. Napoleon** császárral történt, írja a „Figaro”, hogy egy körutja alkalmával egy kis vidéki városba szállt. — A maire a város kapujánál megállítja a császári menetet, s egy díkezióhoz fog, mely így kezdõdött: — Monsieur le Sire! (Körûlbõl így lehetne visszadni magyarul: Császár ur!) A beszéd vége ismét az volt, hogy a maire nagyon örûl, miszerint szerencséje lehet a „császár urhoz.” Mikor a császár eltávozott, azt kérdék a mairotól, hogy miért urazta folyton az uralkodót. — Hát azért, mert még nem vagyok oly bizalmas lábon vele, hogy egyszerűen „Sire”-nek címzezhessem, lón a válasz.

---

## KÖZGAZDASÁG.

### Mit természetesen a torda-aranyosi borvidék szõlõsze, hogy szõlõiparával jólétre jusson?

Czime azon kisebb pályamûnek, melyet a torda-aranyosi gazdasági-egylet tíz arannyal jutalmazott s mely ép a napokban hagyta el a sajtót. A pályamûvet egyik jeles gazdasági szakemberünk, Nagy Ferencz tanár ur írta méltó tartalmassággal a végre, hogy gazdáink számára mutatványt közöljünk belõle:

A pályakérdés indokoltsága.  
Mintha hallanók az ellenvetést:  
„A pályakérdés elburkoltan igen nagyot, sõt lehetlent kíván.

Nagyot kíván, az igaz, de nem lehetlent. Nagyot kíván, mert a mire elvõgre törekszik, az nem kevesebb, mint szõlõészeti rendszerünk teljes és gyõkeres átalakítása. A kevert rendszerrel egyenesen átmenet a fajmivelés rendszerére; sok, rossz, kevés és értéktelen bort adó fajok kiirtásával válogatott, jó termõ és jól fizetett bort adó fajok termelésére.

Legalább 25 borsajt termelünk Tordamegye belvidékén s Aranyos-székben, fehér és feketét, jót és rosszat, termékeny és terméketlent vegyesen. Termelõink értelmességérõl s felfogásáról ennél elszomorítóbb szegénységi bizonyítványt alig gondolhatok. Két harmadát, három negyedét, néhol egész telepeket ki kell irtani, vagy irtással egybekötött új felforgatással helyet adni, a sok helyébe kevés, legfeljebb 2—3 jeles fejér s talán egy pár fekete fajnak is.

Való: a kívánság nagy, de nincs más mód szõlõiparunkat kellõleg jövedelmezõvé tenni, ez az egyedüli údvõs, czélra vezetõ út, mely elõl értelmes, nem csak mára, s egymagára, hanem szõbb jövõre is az utánna következõ nemzedék érdekeire is gondoló szõlõésznek kitérni többig nem lehet.

Nem kíván lehetlent. A mi lehetséges volt francia- és németföldön, a mi lehetséges saját hazánkban és vidékünkben, hol, mintha a földbõl élõ évenként, diszletükkel s értékes termésökkel a legvérmesebb reményeket is tulszárnyalva, lehetséges az Tordamegyének s Aranyosszéknek minden községében. Természetesen a német s a francia sem egy nap, vagy egy pár rövid év alatt ment át a fajmivelés az egyes vidékek természeti tényezõinek tekintetbe vételével kevés, de szemén szedett s válogatott fajok termelésére. Évtizedek telnek el nálunk is, míg hegyeinket kitisztaztva a sok hitvány zagyvaléktól azzal az erõvel, költséggel és fáradsággal, melyet most majd minden haszon nélkül vesztegetünk el, istentõl csak is a nemes szõlõ tõke termelésére kimutatott hegyeinket gazdagon fizetett bort adó fajok fogják termékeny lombjaikkal koszoruzni s hosszú idõk sanjaru nélkülözéseit a munka megérdemlett jutalmával kárpótolni.

(Folyt. köv.)

Felolós szerkesztõ: Békésy Károly.

## Hivatalos.

Szám 339. — 1875.

(70)

(1—3)

### Pályázat!

A társult gyergyó-ujfalvi és csomafalvi községekben a körjegyzői hivatal lemondás által üresedésbe jövén, újbóli betöltésére ezennel pályázat hirdetik.

A körjegyzői székhely elsőbbsen megnevezett községben tartatik, mely szabad lakást, — a fizetés pedig évi 400 forintban van megállapítva, melyet a társult két község ad.

Mindazok, kik e hivatalt elnyerni óhajtják, felhívtnak, rendes béléggel ellátott, a képesítési bizonyítvánnyal és a pályázó életkorát, honpolgáriságát, nyelv- ismereteit és más viszonyait feltüntető bizonylatokkal felszerelt folyamodványait alulírtakhoz jövő március-hó 8-dik napján estig beadni.

Szolgabírói hivatal.

Gyergyó-Szent-Miklóson, 1875. február-hó 8-kán.

FERENCZI GYÖRGY, szolgabíró.

Szám 356. — 1875.

(71)

(1—3)

### Pályázat!

A társult Gyergyó-Tekerőpatak, Kilyénfalva és Vasláb községeknél a körjegyzői hivatal lemondás által üresedésbe jövén, újbóli betöltésére ezennel pályázat hirdetik.

A körjegyzői székhely az elsőbbsen nevezett községben van, mely szabad lakást, a három társult község pedig 400 forint évi fizetést ad.

Mindazok, kik e hivatalt elnyerni óhajtják, felhívtnak, rendes béléggel ellátott, a képesítési bizonyítványa, életkora, nyelvismertete, honpolgárisága és más viszonyait feltüntető bizonylatokkal felszerelt folyamodványait alulírtakhoz jövő március-hó 9-dik napján estig beadni.

Szolgabírói hivatal.

Gyergyó-Szent-Miklóson, 1875. február 8-kán,

FERENCZI GYÖRGY, szolgabíró.

Ad 244. — 1874.

(67)

(2—3)

### Hirdetmény.

Ezennel közzhírre tétetik, hogy a kolozsmonostori alapítványi uradalom „Fiscus-ház” alatti 2-dik boltja a folyó évi február 24-én d. e. 10 órakor a kolozsmonostori alap. urad. iroda helyiségében ezen folyó évi október 1-től három egymásután következő évre haszonbérbe fog adni, — s eleve figyelemztetnek az árverezők, hogy magokat 60 forint bánatpénzzel lássák el.

Nyílt időben Offertek is elfogadhatók.

Az árverezési feltételek az urad. irodában megtekinthetők.

Az urad. Gondnokságtól.

Kolozsmonostoron, 1875. február 14-kén.

## Nem hivatalos.

### Hirdetés.

Az Egyesült Erdélyi Takarékpénztár  
évi rendes közgyűlése  
f. évi márczius 31-kén d. u. 4 órakor  
az intézet helyiségeiben fog megtartatni.

#### Tárgysorozat:

- I. Évi jelentés a társulat üléstéről.
  - II. A számadás és a számvizsgáló bizottság erre vonatkozó jelentése.
  - III. Rendelkezés a tiszta jövedelemlről.
  - IV. Számvizsgáló bizottság választása.
  - V. A választmány szabályszerű kiegészítése.
- A t. részvényeseket e közgyűlésre azon figyelemztetéssel hívja meg alulírt elnökség, hogy az alapszabályok 14 §. értelmében: „minden részvényes szavazhat, a ki legalább egy részvényt illetőleg ideiglenes elismervényt szelvényeivel együtt legfeljebb 8 nappal a közgyűlés megtartása előtt az igazoló bizottságnál letéteményez.”

Kolozsvárt, február 15-én, 1875.

Az elnökség.

## Dr. HANDLER MÓR

orvos- és sebésztudor, szülész és szemész,  
gyógyít gyökeresen fényes és tartós siker biztosítása  
mellett mindennemű

### titkos betegségeket,

1) az önfertőzésnek minden következményeit, ugyint:

### magömléseket,

az ingerlékeny gyengeséget, az ondófolysást, különösen a

### tehetetlenséget

(elgyengült férfierőt)

2) huygcsőfolyásokat (még oly idültet is, a nemzörések bujakóros fekélyeit és másodrendű bujakórt minden alakjaiban és elcsufításaiiban,

3) huygcsőszűköléseket,

4) fris és idült nyákfolyásokat nőknél, az ugynevezett fehérfolysást és onnan eredő magtalanságot,

5) bőrkiütéseket,

6) a huyghólyag betegségeit és mindennemű vizezési nehézségeket.

Rendel naponként: délelőtt 10 órától 1-ig, délután 3 órától 5-ig, és este 7—8-ig.

### Lakik Pesten,

helváros, kigyó-utca 2-dik szám alatt,  
kigyó- és városház-utca sarkán, Rottenbiller-féle házban, az  
1-ső emeleten, bemenet a lépcsőnél.

Dijjal ellátott levelekre azonnal válasz  
adatik és a gyógyszerek megküldetnek.

### Haszonbéri hirdetés!

Folyó 1875-ik évi Szent-György naptól kezdődőleg bérbe kiadó Kolozsvárt főter 6-dik sz. a. házban:

Az emeleten, az utcáfelőli lakrész, földszint, a bolt, — továbbá az udvaron egy kisebb lakrész, és hátul, illetőleg b. királynéza felől hasonlóan egy kisebb lakrész. Mindezek iránt értekezhetni Wolff János gyógyszerészszel.

### RÓSA L. E.

vegyészeti termények gyára

Budapesten

borkövet, borsavas meszet, borseprőt folyékony és sajtolat (nedves és száraz állapotban) vesz.

CSAPÓ SÁNDOR kereskedése Maros-Vásárhelyt.

## ELŐLEGES JELENTÉS!

Kereskedésem rendezés végett márczius 1-sőig zárva marad,

akkor megkezdem

## A VÉGELEADÁST

leszállított áron.

Miről a t. cz. közönséget van szerencsém értesíteni.

Maros-Vásárhelyt, 1875. február 16.

Csapó Sándor.

## Legujabban megjelentek

és Stein János erd. muzeum-egyl. könyvkereskedésében Kolozsvárt kaphatók:

## IRODALMI UJDONSÁGOK.

### Unitárius kis tükör,

vagyis az unitárius egyház története, hitelvei, egyházalkotmánya és szertartásai rövid foglalata.

Irta Ferencz József, a kolozsvári unitárius egyházközség lelkésze s főiskolai hittanár.

(Két függelék: az unitárius egyház püspökeinek névsora és tiszti névtára 1875 re.) Ára 50 kr.

### Egy ember, a ki mindent tud.

Egy darab regény. Irta Jókai Mór. Ára 1 forint.

### Római családi jog.

Irta dr. Vécsey Tamás. Ára 3 forint.

### Halotti ima, magyar-gyerő-monostori báró Kemény Ferencz,

valóságos belső titko. tanácsos, a Leopold-rend középkeresztes vitéze, az erdélyi karok és rendek nyugalmazott elnöke, erdélyi ev. ref. egyházkerületi főgondnok

### gyászravatala fölött;

tartotta Kolozsvárt, 1875. január 4-kén, a halottas háznál

SZASZ DOMOKOS kolozsvári ev. ref. lelkész.

Ára 30 kr.

### A Lerouge ügy.

Irta Gaboriau Emil. Franciaából fordította Gortvay B.

2 kötet. Ára 2 forint.

### MIDDLEMARCH.

Tanulmány a vidéki életből.

Irta Eliot György. Az angol eredetiből fordította Csukási József.

4 kötet. Egy-egy kötet ára 2 forint.

### Állam és egyház.

Irta Simonyi Iván. Második kiadás. Ára 1 forint.

### Az őskereszténység történelme.

Irta dr. Baur Ferdinánd Christján.

A harmadik német kiadás után fordították: Dósa Dénes, szászvárosi tanár és Jeszó Lajos, vécsi lelkész. Ára 3 forint.

### Népszerű és a gazdaság minden ágaira vonatkozó mezei gazda naptára

az uradalmak tisztjei számára.

Egy, a marhavést távozató s előző rövid jegyzettel.

Ring Adorján, néhai gróf Andrássy György ur ó excellenciája gazdasztizje által összeállította. Ára 50 kr.

## MAGYAR BIRODALOM

statistikai kézikönyve, folytonos tekintettel

### Ausztriára.

Irta dr. Konek Sándor, kir. tanácsos, a m. k. budapesti egatemén a statistika nyilv. rendes tanára, magy. tud. akad. r. ragj

Ára 6 forint.

### Gyermekgyógyászat,

orvos növendékek és orvosok számára

Irta dr. Steiner János.

A második javított és bővített kiadás után magyarra fordította dr. Schülhof Jakab. Ára 4 forint.

### A természet könyve.

Közérdekű olvasmányok a természettudományok köréből, Bernssein A. német műve után.

Fordította Nagy István 1—6 füzet. Egy-egy füzet ára 50 kr.

### ORTSLEXICON

der Länder der ungarischen Krone. Mit Rücksicht auf die verschiedenen Zweige der Verwaltung.

Mit Benützung der neuesten amtlichen Daten redigirt durch Michael von Kollerffy, Ministerial-Sekretär im kön. ung. statistischen Bureau. Preis 6 fl. ö. W.

Mit természetesen a torda-aranyosi borvidék szőlőszőlő, hogy szőlőiparával jólre jusson 10 arannyal jutalmazott pálmá.

Irta Nagy Ferencz. Ára 25 kr.

Postán küldve 30 krajczár.

### JÓKAI MÓR

## forradalom alatt írt művei 1848-49.

Jókai Mór sajátkezűleg rajzolt arcképével  
Diszkötésben. Ára 5 forint.

### Hi a HAZA!

## LEVELEK egy államférfihoz.

Ára 70 kr.

### A magyar népnek!

## A képviselő választásról.

### Ki lehet választó?

Mire kell ügyelni a választásnál?

Szabad-e korteskedni?

Irta MURAI.

Ára csak 16 kr.

Mire kell ügyelni a választásnál?

## Szótárak:

### Továbbá francia — német

RAMEAU, neues Wörterbuch der deutschen und französ. Sprache nach den besten Quellen bearbeitet. 2 Bände Broschirt 3 fl., in Halblederband gbd. 4 fl. 50 xr.

SACHS, encyclopädisches Wörterbuch der französischen und deutschen Sprache. I-ter Theil, französisch—deutsch, complet, 10 fl. 80 xr. II-ter Theil, deutsch—französisch, in Vorbereitung. 19 fl. 20 xr. III-ter Theil, deutsch—französisch, in Vorbereitung. wird im Jahr 1878 complet.

SCHMIDT, vollständiges französ. — deutsches und deutsch — französisches Hand-Wörterbuch. 2 Theile in derband 4 fl. 32 xr.

SCHUSTER & REGNIER, neues schen und französ. Sprache 2 band 7 fl. 02 xr.

THIBAUT, Vollständiges Wörterbuch der französischen und deutschen Sprache. 2 Theile in einem Halblederbande gbd. 70 te Auflage 5 fl. 10 xr.

TASCHENWÖRTERBUCH, neuestes franz. — deutsches und deutsch — französisches in einem Bande Gheftet 1 fl. in Leinenband 1 fl. 10 xr.

### Görög — német:

BENSELER und SCHENKL, griechisch — deutsches und deutsch — griech. Schulwörterbuch, 2 Bände in Halblederband: Gr. — dtisch 4 fl. 35 xr., deutsch — gr. 5 fl. 85 xr.

JACOBITZ und SEILER, Hand-Wörterbuch der griechischen Sprache. 4 Bände. Gebunden statt 16 fl., nur 10 fl. (Leszállított ár.)

PAPE, griechisch — deutsches Hand-Wörterbuch in 2 Bänden. A—K. II. Band: A—n Halblederband 12 fl. 60 xr.

— Deutsch—griechisches Hand-Wörterbuch, 3-te Auflage 6 fl. 30 xr. — Wörterbuch der griechischen Eigennamen. 2 Bände. Halblederband 2 fl. 20 xr.

SCHMIDT, deutsch — griechisches Hand-Wörterbuch. Halblederband 2 fl. 68 xr.

### Latin — magyar:

BARTL és VERESS, magyar—latin szótár. 3-dik javított kiadás. Ára 4 forint.

FARKAS, latin—magyar szótár a legújabb és legjobb források után. Ára 2 forint.

HOLUB, latin—magyar és magyar—latin zsebszótár. Ára 2 forint.

LATIN—MAGYAR iskolai szótár, szerkesztették Finály H. L. és égeni István kolozsvári tanárok. Ára füzve 5 forint 25 kr., egész kötet 6 forint.

MAGYAR—LATIN ZSEBSZÓTAR, iskolai használatra. Ára 1 forint 50 kr.